

*Chwałą Bożą jest rzecz ukryć,
a chwałą królów rzecz zbadać.*

Prz 25,2

Przykłady struktur

WPROWADZENIE

Nasze zadanie na teraz:

- zapoznać się z podstawowymi strukturami;
- zapoznać się z tym, jak są komponowane teksty należące do różnych gatunków;
- oswoić się z różnymi sposobami kojarzenia myśli w tekstach biblijnych.

UWAGA

W trakcie rozważania przykładów nie będziemy szczegółowo studiować poszczególnych tekstów. Naszym zadaniem jest nabycie nowego spojrzenia na teksty Biblii – teksty, które wielokrotnie czytaliśmy i jesteśmy przekonani, że je znamy.

Przedstawione fragmenty mają nam pomóc przyswoić fakt, że teksty biblijne są napisane w sposób bardzo przemyślany treściowo i stylistycznie. Przykłady są w żadnym wypadku ilustracją bardzo rzadkiego zjawiska, niezwykłego czy dziwaczного. Wręcz przeciwnie – są drobnym odpryskiem czegoś raczej powszechnego!

Kiedy próbujemy rozpoznać strukturę tekstu:

- naszym podstawowym zadaniem jest śledzenie i rozważanie jego myśli;
- naszym celem – jak najlepsze zrozumienie całości wypowiedzi i jej części;
- odnalezienie struktury ma znaczenie jedynie pomocnicze w celu zrozumienia przesłania danego tekstu, nie jest celem samym w sobie.

UWAGA

Zasady działania struktur w tekstach biblijnych są ukierunkowane na pomoc odbiorcy w odkryciu najistotniejszych pokładów przesłania (są ważnym narzędziem w procesie interpretacji tekstu). Kompozycja tekstu w Biblii nie jest estetycznym dodatkiem do treści.

Dlatego:

**dobrze zrozumienie tekstu biblijnego
bez rozpoznania jego struktury
jest bardzo wątpliwe**

Na początek, zanim zaczniemy analizować fragmenty, kilka pomocnych faktów:

- każdy gatunek literacki (rodzaj) posiada specyficzne dla siebie sposoby wyrażania myśli i wykorzystuje odpowiednie dla siebie konwencjonalne zabiegi;
- autorzy biblijni, niezależnie od okresu historycznego w którym tworzyli oraz od rodzaju literackiego jakim się posługiwali, wykorzystywali symetryczne kompozycje tekstu (ich rekonstrukcją i analizą zajmuje się HRB).
- o poczuciu jedności tekstu w skali makro przede wszystkim decyduje jego spójność semantyczna, którą uzyskuje się głównie poprzez różne postaci powtórzeń semantycznych (które mogą lecz nie muszą mieć podobną warstwę słowną);
- o poczuciu ciągłości tekstu w skali mikro przede wszystkim decydują różne postaci powtórzeń tematycznych – mikrotematów/motywów (ale też semantycznych i/lub słownych) oraz łączniki;

WNIOSKI

- Zadanie rozpoznania struktury tekstu zakłada umiejętność poruszania się pośród różnych gatunków ze rozumieniem dla ich cech specyficznych, a jednocześnie zdolność wychwytywania w nich sensów wypowiedzi składowych.
- Powtórzenia słowne mają znaczenie, ale nie są najważniejsze. Istotniejsze są **zgodność idei, wspólny zestaw motywów**, poruszanie się tekstów paralelnych w pokrewnych kierunkach.

Część A

Psalmy

Przykład nr A1 – Ps 15 (BT wyd.5)

(1) Psalm. Dawidowy.

Kto będzie przebywał w Twym przybytku, Panie,
kto zamieszka na Twojej świętej górze?

(2) Ten, który postępuje bez skazy,
działa sprawiedliwie,

a mówi prawdę w swoim sercu

(3) i nie rzuca oszczerstw swym językiem;

ten, który nie czyni bliźniemu nic złego

i nie ubliża swemu sąsiadowi;

(4) kto złoczyńcę uważa

za godnego wzgardy,

a szanuje tego, kto się boi Pana;

ten, kto dotrzyma,

choć przysiągł ze swoim uszczerbkiem;

(5) ten, kto nie daje swoich pieniędzy na lichwę

i nie da się przekupić przeciw niewinnemu.

Kto tak postępuje,
nigdy się nie zachwieje.

Kwestia: „kto?” – pytanie
i potwierdzenie

Motyw wierności
przykazaniom Prawa.

Motyw „języka”; krzywda
przez złe użycie języka
/wierność podjętym
zobowiązaniom

Słuszny osąd postaw
innych ludzi -
właściwych i
niewłaściwych

Ten tekst można
przedstawić
inaczej... ładniej

Przykład nr A1 – Ps 15 (BT wyd.5)

(1a) Psalm. Dawidowy.

A (1b) Kto będzie przebywał w Twym przybytku, Panie,
kto zamieszka na Twojej świętej górze?

B (2) Ten, który postępuje bez skazy,
działa sprawiedliwie, a mówi prawdę w swoim sercu

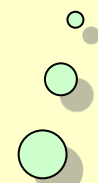
C (3) i nie rzuca oszczerstw swym językiem;
ten, który nie czyni bliźniemu nic złego
i nie ubliża swemu sąsiadowi;

D (4a) kto złoczyńcę uważa za godnego wzgardy,
a szanuje tego, kto się boi Pana;

C1 (4b) ten, kto dotrzyma,
choć przysiągł ze swoim uszczerbkiem;

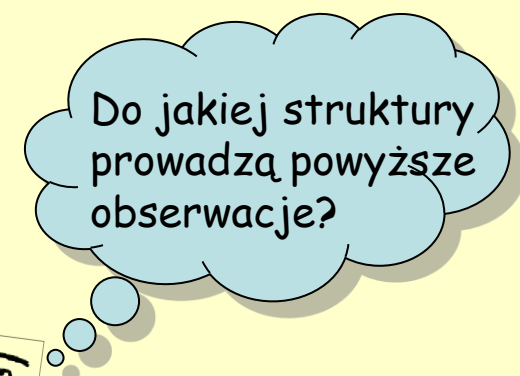
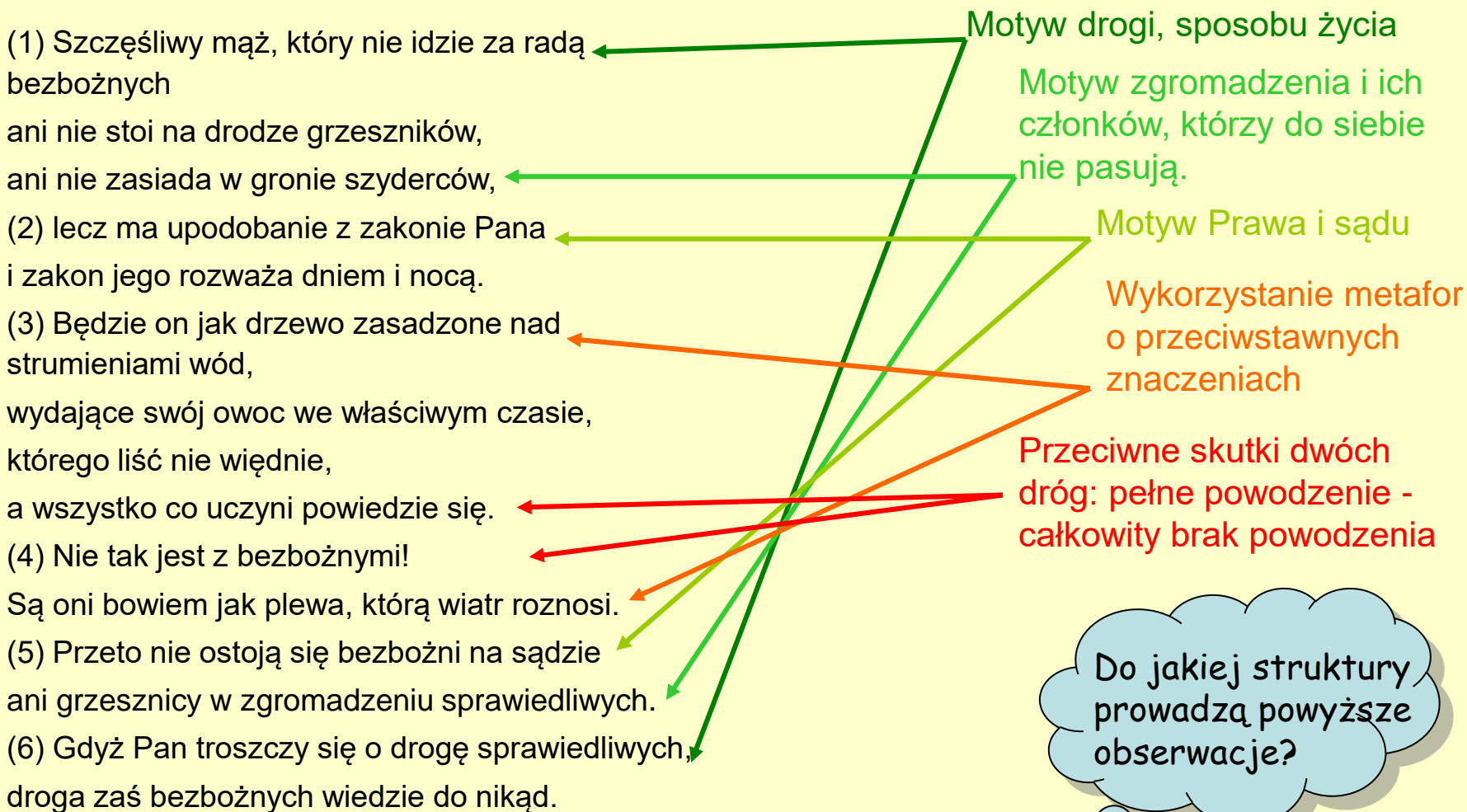
B1 (5a) ten, kto nie daje swoich pieniędzy na lichwę
i nie da się przekupić przeciw niewinnemu.

A1 (5b) Kto tak postępuje, nigdy się nie zachwieje.

Nasz psalm ma
budowę
koncentryczną!

Przykład nr A2 – Ps 1 (BW)

Przykład nr A2 – Ps 1 (BW)

A (1a) Szczęśliwy mąż, który nie idzie za radą bezbożnych
ani nie stoi na drodze grzeszników,

B (1b) ani nie zasiada w gronie szyderców,

C (2) lecz ma upodobanie z zakonie Pana
i zakon jego rozważa dniem i nocą.

D (3a) Będzie on jak drzewo zasadzone nad strumieniami wód,
wydające swój owoc we właściwym czasie, którego liść nie więdnie,

E (3b) a wszystko co uczyni powie dzie się.

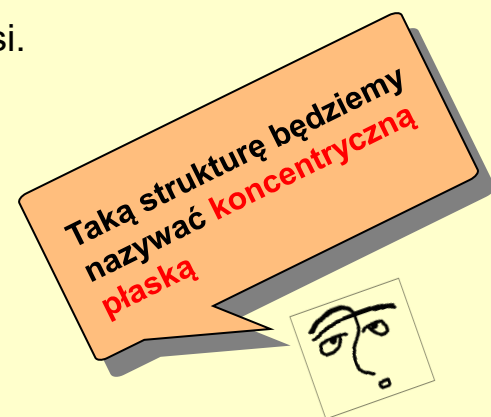
E1 (4a) Nie tak jest z bezbożnymi!

D1 (4b) Są oni bowiem jak plewa, którą wiatr roznosi.

C1 (5a) Przeto nie ostoją się bezbożni na sądzie

B1 (5b) ani grzesznicy w zgromadzeniu sprawiedliwych.

A1 (6) Gdyż Pan troszczy się o drogę sprawiedliwych,
droga zaś bezbożnych wiedzie do nikąd.

Przykład nr A3 – Ps 130 (BW)

(1) Pieśń pielgrzymek.

Z głębokości wołam do ciebie, Panie!

(2) Panie, wysłuchaj głosu mego!

Nakłoń uszu swych na głos błagania mego!

(3) Jeżeli będziesz zważał na winy, Panie,
Panie, któż się ostoi?

(4) Lecz u ciebie jest odpuszczenie,
aby się ciebie bano.

(5) W Panu pokładam nadzieję,
dusza moja żyje nadzieją.

Oczekuję słowa jego.

(6) Dusza moja oczekuje Pana,
tęskniej niż stróże poranku,
bardziej niż stróże poranku.

(7) Izraelu, oczekuj Pana,
gdyż u Pana jest łaska i odkupienie u niego obfite!

(8) On sam odkupi Izraela od wszystkich win jego.

Motyw ufności
w ratunek od Pana

Podkreślenie intensywności
oczekiwania na to, że
zostanie się wysłuchanym
i przyjdzie odpowiedź Boga

Motyw łaskawości Boga
i tego, że On obficie
odpuszcza winy

A jaka to będzie
struktura?

Przykład nr A3 – Ps 130 (BW)

(1a) Pieśń pielgrzymek.

A1 (1b) Z głębokości wołam do ciebie, Panie!

B1 (2) Panie, wysłuchaj głosu mojego!

Nakłoń uszu swych na głos błagania mego!

C1 (3) Jeżeli będziesz zważał na winy, Panie,
Panie, któż się ostoi?

(4) Lecz u ciebie jest odpuszczenie,
aby się ciebie bano.

A2 (5a) W Panu pokładam nadzieję,
dusza moja żyje nadzieją.

B2 (5b) Oczekuję słowa jego.

(6) Dusza moja oczekuje Pana,
tęskniej niż stróże poranku,
bardziej niż stróże poranku.

C2 (7) Izraelu, oczekuj Pana,
gdyż u Pana jest łaska i odkupienie u niego obfite!

(8) On sam odkupi Izraela od wszystkich win jego.

Oto mamy przykład
struktury równoległej

Przykład nr A4 – Ps 67 (BW)

- (1) Przewodnikowi chóru, z grą na strunach. Psalm. Pieśń.
- (2) Niech nam Bóg miłościw będzie i niech nam błogosławi,
niech nad nami rozjaśni oblicze swoje! Sela.
- (3) Aby poznano na ziemi drogę twoją,
wśród wszystkich narodów zbawienie twoje.
- (4) Niech sławią cię, Boże, ludy;
niech sławią cię wszystkie ludy!
- (5) Niech się radują i weselą narody, gdyż ty sądzisz ludy
sprawiedliwie i kierujesz narodami na ziemi! Sela.
- (6) Niech sławią cię, Boże, ludy;
niech sławią cię wszystkie ludy!
- (7) Ziemia wydała plon swój: Błogosławi nam Bóg, nasz
Bóg.
- (8) Niech nam Bóg błogosławi, a niech się go boją wszystkie
krańce ziemi!

Motyw błogosławieństwa
i przychylności Boga dla
Izraela

Odniesienie się do narodów
w relacji do Boga: poznanie
zbawienia, „banie się” (?)

Wezwanie narodów do
radości, gdyż Bóg będzie je
prowadził i słusznie władał

Identyczne wersety (!);
wezwanie wszystkich ludów
do wielbienia/dziękowania
Bogu

Ups! I co to
oznacza? Cóż to
za figura?

Przykład nr A4 – Ps 67 (BW)

Porównajmy obszary, które wskazaliśmy jako bliskie sobie (paralelne).

(2) Niech nam Bóg miłościw będzie i niech nam
błogosławi, niech nad nami rozjaśni oblicze swoje!
Sela.

(3) Aby poznano na ziemi drogę twoją,
wśród wszystkich narodów zbawienie twoje.

(7) Ziemia wydała plon swój: Błogosławi nam Bóg,
nasz Bóg.

(8) Niech nam Bóg błogosławi,
a niech się go boją wszystkie krańce ziemi!

(4) Niech sławią cię, Boże, ludy;
niech sławią cię wszystkie ludy!

(6) Niech sławią cię, Boże, ludy;
niech sławią cię wszystkie ludy!

Czy pomiędzy wskazanymi parami zachodzą jeszcze inne podobieństwa, wspólne schematy?

Przykład nr A4 – Ps 67 (BW)

(1) Przewodnikowi chóru, z grą na strunach. Psalm. Pieśń.

A a1 (2) Niech nam Bóg miłościw będzie i niech nam błogosławi,
niech nad nami rozjaśni oblicze swoje! Sela.

b1 (3) Aby poznano na ziemi drogę twoją, wśród wszystkich narodów zbawienie twoje.

B a1 (4a) Niech sławią cię, Boże, ludy;

b1 (4b) niech sławią cię wszystkie ludy!

C (5) Niech się radują i weselą narody, gdyż ty sądzisz ludy sprawiedliwie
i kierujesz narodami na ziemi! Sela.

B1 a2 (6a) Niech sławią cię, Boże, ludy;

b2 (6b) niech sławią cię wszystkie ludy!

A1 a2 (7) Ziemia wydała plon swój: Błogosławi nam Bóg, nasz Bóg.

(8a) Niech nam Bóg błogosławi

b2 (8b) a niech się go boją wszystkie krańce ziemi!

To jest przykład
wystąpienia struktur
równoległych
rozdzielonych

Czas na pytania

i małą przerwę – 5 min.

